

avval a különbséggel, hogy az előadó az egész szövegnek ura legyen és csaknem kívülről mondja, nem pedig olvassa azt. A könyv csak épen azért legyen kézben, hogy a véletlen eshetőségét elkerülhessük és az előadásnak valamelyes plasztikus formát adjunk, amellyel azt minden fölösleges izléstelen gesztikulálástól és mimikázástól megóvjuk. Művelt közönségnek tökéletesen elegendő a mű alakjainak hanggal való jellemzése, mely az illető karakter gondolatait és érzései cselekedeteit jobban és biztosabban festi, mint a mozgás, mely nyugtalanságot idéz elő; és az ide-oda ugrálásmégsem választaná el oly élesen egymástól a különböző szerepeket, mint a hangnak egy csekély változata, akár színben, akár tempóban, vagy a szavak kifejezésében. Aki a hangnak e varázserejével nem bír, az ne vállalkozzék recitátorkodásra, mert belebukik. Látnivaló, hogy a recitátorkodás semmiféle gyengeséget nem bír el, s azért csakis kivételes nagy művészek előadásában fogadható el.

(Gál Gyula)

Szavalókórus. Nem újabb kiszínezési módja a deklamációnak, hanem szerves művészet, amelynek megvan a maga szabálya és belső szerkezete. Az új kollektív művészet első igazi jelensége a színpadművészetben. Nem művészi kísérletezés, nem leszámazottja az ókori görög és római kórusoknak és karoknak, hanem a hang kifejezésének és a legszélesebb skálájú eszköze. Születését a világháború utáni években az öntudatos tömeg hozta létre. Mivel tömegművészet, így nem minden költemény adható elő vele. A szavalókórus meghatározott számú tagból áll, melyek föl vannak osztva női és férfi szólamokra, ezek a szólamok pedig magas, közép és mély hangokra. A betanítást a kórusvezető eszközli. Az előforduló szólamokat, egyes kiválasztott kórus-tagok mondják, hangjuk megfelelő színezetével. A szavalókórusban csak szólószereplők sohasem működhetnek közre. Az egyes szólamokat a szólamvezetők intik be. Egyes kórus terjedelme 12 embertől háromezer emberig is terjedhet. Egy rendes szavalókórus 60—80 tagból áll. Dinamikus

ereje új, eddig nem érzett hatásokat vált ki a hallgatóságból. A szavalókórusok teljesítményét tömegmozgással, ritmikus karlendítésekkel, zenével és énekkel fokozhatjuk. A kórusok előadási helye színházakban, hangversenytermekben és szabad térségeken van. Elementáris ereje az utóbbi helyen nagyszerűen fokozódik. Németországból indult ki 1921-ben, a munkásszervezetek köréből. Pár év alatt népszerű lett és nagyon kifejlődött. Ma már egyenesen szavalókórusokra írnak műveket. Budapesten 1926 óta foglalkoznak vele a munkás-körökben. Jelenleg több mint harminc kisebb kórus működik Magyarországon. Legismertebb vezetői: Kassák Lajosné, Palasovsky Ödön és Ascher Oszkár. Több színházi, avantgardista alakulatban is (Cikk-cakk, Dokumentum, Rendkívüli Színpad, Prizma, stb.) működtek közre. Kolozsvárott Becski Andor vezetésével működik hasonló kórus.

(Tiszay Andor.)

Szavaló szerep, az a szerep, mely alkalmas a szavalásra. Régen, amikor a szavalási stílus uralkodó jelenség volt s a verses darabokat hazafias szempontból is sűrűn szerepeltették a műsoron, kedvelt genreje volt a magyar színésznek. Megtörtént, hogy a sima szalon darabban is szavaltak a színészek, az ilyent „szavaló színésznek” nevezték. (V. ö. Kothurnusos színész.)

Szávay Gyula, író, kormányfőtanácsos, a Petőfi Társaság főtitkára, a Ferenc József-rend lovagja, a Kisfaludy Társaság tagja, sz. 1861 aug. 29-én, Zentán. Középiskoláit Szegeden járta, a főgimn.-ból Győrött tett magánuton érettségét. Ezután Szegedre meghívják ujságírónak, ahol a „Szegedi Napló”-nál kezdte el pályáját. Az ujságírás mellett intenzíven foglalkozott a kereskedelmi kérdésekkel is és a győri Kereskedelmi és Iparkamara titkára lett. Ez időben megalapította a „Győri Hírlap”-ot, az ország egyik legtekintélyesebb sajtóorgániumát. Közben pedig hatalmas fejlődésnek indult a magyar vidéki hírlapírás és Nagyváradról indult hódító útra a vidéki hírlapírók szervezetbe tömörítésének esz-